

«خانواده» به روایت پسر مارکرز

رودریگو گارسیا پسر گابریل گارسیا مارکر، نویسنده سرشناس کلمبیایی که در دنیای سینما فعالیت دارد، فیلم تازه‌اش را برای کشور مکزیک کارگردانی کرده‌است. این درام خانوادگی و اجتماعی با نام «خانواده/ فامیلیا» ساخته شده و اولین ساخته اسپانیایی زبان فیلمساز است که در فیلم‌هایش فرهنگ غنی آمریکای لاتین و مرکزی را به نمایش می‌گذارد. البته گارسیا اصلیتی مکزیک‌ی و کلمبیایی دارد و از مدت‌ها قبل اعلام کرده‌بود قصد دارد فیلمی در کشور مکزیک (که آن را خانه دوم خود می‌داند) کارگردانی کند. او که در کارنامه‌اش فیلم‌هایی تحسین‌شده چون «مادر و پسر» و «آلبرت نایز» را دارد، درباره ساخته تازه‌اش می‌گوید: «تجربه‌ای گرانبها و عالی بود. همکاران بسیار خوبی داشتم که همگی خواهان استقلال سینمای قاره لاتین از هالیوود و در جست‌وجوی یک سینما و فرهنگ ملی هستند. کارگردانی این فیلم مثل بازگشت دوباره به خانه و خانواده بود و خوشحالم به ریشه‌هایم برگشته‌ام. این سفری مکاشفه‌وار و فراموش نشدنی بود.»

خانواده همان‌طور که از نامش پیداست، درباره خانواده و روابط خانوادگی و خویشاوندی‌های ناگسستگی است. در راس داستان این درام اجتماعی، یک خانواده معمولی قرار دارد که در مقطعی از زندگی خود مجبور به یک انتخاب سخت و مشکل می‌شود. این انتخاب مهم و سرنوشت‌ساز می‌تواند آینده تمام اعضای خانواده را برای همیشه تغییر دهد و از این نظر، نقطه عطفی در تاریخ پرتلاطم زندگی‌شان به حساب می‌آید. به گفته گارسیا: «در دنیایی که فاصله بین آدم‌ها می‌تواند حوادث بدی رقم بزند و چنین به نظر می‌رسد که این فاصله‌ها دارد آنها را از یکدیگر جدا می‌کند، داستان فیلم ما نشان می‌دهد قدرت با هم بودن و در کنار هم بودن، چه کارهای غیرممکنی را می‌تواند تبدیل به ممکن کند. این همان جادویی است که از آن به عنوان خانواده اسم می‌بریم. برایم بسیار مهم بود که در اولین تجربه کارگردانی‌ام در مکزیک، سرغام مضمون و داستانی بروم که در ستایش از روح خانه و خانواده است و نشان می‌دهد در جمع خانواده بودن چه معجزاتی را در دل خود دارد. در شرایطی که در همسایگی مکزیک در آمریکا، صنعت سینما به دنبال اکشن و ابرقهرمانان است و به جز خیالپردازی چیزی به بیننده‌اش ارائه نمی‌کند، لازم است سینمای قاره لاتین به دنبال بیان خواسته‌های خانوادگی، اجتماعی و سیاسی خودش باشد.»

درام خانواده با فراخوان اجتماعی تازه‌ای وارد مرحله تولید شد که با شعار «بگذار مکزیک دیده شود»، به دنبال مطرح کردن ظرفیت‌ها و امکانات و توانایی‌های فرهنگی و هنری این کشور کهنسال است. براساس این طرح، قرار است تعداد دیگری فیلم در رابطه با زندگی و فرهنگ بومی مکزیک و بقیه کشورهای آمریکای لاتین تهیه و تولید شود.

فیلم کوتاه «مداربنسته» به کارگردانی سمیرا کریمی و نویسندگی حسن نجم‌آبادی پس از پایان فیلم‌برداری و پشت سر گذاشتن مراحل تولید، آماده نمایش و حضور در جشنواره‌های داخلی و بین‌المللی شد. مداربنسته، دومین فیلم کوتاه سمیرا کریمی و داستان دو دختر دبیرستانی است که در مدرسه با مشکلاتی مواجه می‌شوند. پرنیا لرنی، پریسا حبیبی، مهری آل‌آقا، نگار طاهری، آویشن صدقی، منصوره کریمی، نادر خواهانی، علیرضا

آماده‌سازی «مداربنسته» برای نمایش

هر عکس، قصه‌ای دارد. داستانی که می‌توان فارغ از منظور و مقصود عکاس هم آن را تحلیل و تفسیر کرد و به معانی تازه‌ای رسید. اما گاهی عکس‌ها مستعد بسط روایت و داستان‌های مفصل‌تری هستند؛ اتفاقی که در سینمای مستند و داستانی هم کم‌رخ نداده و با قصه‌های کامل یک یا چند فریم عکس و چیدمان هنرمندانه و متحرک آنها فریم. حالا اگر کارگردان و مستندساز، با عقبه سال‌ها عکاسی به حیطه فیلمسازی ورود کرده باشد،

علی‌رستگار

گروه فرهنگ و هنر

مستعد بسط روایت و داستان‌های مفصل‌تری هستند؛ اتفاقی که در سینمای مستند و داستانی هم کم‌رخ نداده و با قصه‌های کامل یک یا چند فریم عکس و چیدمان هنرمندانه و متحرک آنها فریم.

حالا اگر کارگردان و مستندساز، با عقبه سال‌ها عکاسی به حیطه فیلمسازی ورود کرده باشد،

در دوره‌می اخیر آژانس مستند سو، جذب همکار برای پروژه مستند جدیدتان را دنبال کردید یا شناسایی استعداد‌های جوان در حوزه‌های عکاسی و فیلمسازی مستند؟

هر دو رویکرد را دنبال کردم. شناسایی استعداد‌های جوانی که جذب پروژه‌های مختلف مستند شوند. یعنی صرف شناسایی، موضوعیت ندارد. پنج سال است که در قالب آژانس مستند سو، دنبال کشف و شناسایی استعداد‌ها برای تولید پروژه‌های عکاسی و مستند هستیم. همه سابقه ۱۵ ساله عکاسی در مطبوعات را در فضای مستند به‌کار گرفته‌ام. چون خلأ بزرگی را در این عرصه احساس کردم. این‌که نسل جدید برحارثی وارد فضای رسانه‌ای کشور شده‌اند که هیچ‌کس مسئولیت آنها را قبول نمی‌کند. این‌که جوان مستعد و پرتاثری بعد از پایان همکاری با یک رسانه به‌هر دلیلی قرار است چه کاری انجام دهد، برای کسی اهمیت ندارد. بنابراین تصمیم گرفتیم به این فضا ورود کنیم و کاری برای نسل جوان و مستعد و پرتاثری رسانه و علاقه‌مند به عکاسی و مستند انجام دهیم. ایجاد این بستر هم با امکاناتی محدود و با همکاری دو، سه نفر از دوستان فراهم شد. نکته مهم این بود که مسئولیتی را روی دوش مان حس می‌کردیم و دوست داشتیم کاری برای جامعه مخصوصا برای مردم مناطق محروم و مستضعف‌نشین انجام دهیم. ما سال‌ها در مناطق محروم کشور به عنوان عکاس حضور داشتیم. کار کردیم، مجموعه عکس تولید کردیم و نمایشگاه گذاشتیم. یکی دیگر از دلایل ورود به این فضا ایجاد چنین بستری، چالش‌ها و موانعی بود که هنگام کار و برگزاری نمایش‌های عکس برایم ایجاد شد. به‌جز کارهایی که درباره حاشیه تهران و مناطق محروم کشور در حوزه عکاسی و مستند انجام دادم، این بار می‌خواهیم مشخصا در محلات و مناطق تهران با همراهی خودنسل جوان کار کنیم.

ظاهرا محور اصلی گردهمایی شما، گفت‌وگو و همفکری در مورد فعالیت‌های جمعی در شهر تهران بود. خروجی نهایی این جلسه و این همکاری چیست؟

تهران ۲۲ منطقه و حدود ۲۵۰ محله دارد. من برای پایلوت ۲۲ منطقه را انتخاب کردم و طی فراخوانی، جوانان را در قالب گروه‌های عکاسی، تصویربرداری، تحقیق وپژوهش و تدوین، در مناطق مختلف دسته‌بندی می‌کنم. هنرجویان هر منطقه موظفند درباره محله و منطقه خودشان کار تولید کنند. من ۲۰ آیتم برای آنها نوشتم. هرکدام از این گروه‌ها باید یک کار مهم انجام دهند و سند رسانه‌ای محله و منطقه خود را بنویسند. سندی که به‌وسیله کاسبان، ریش‌سفیدها و بزرگ‌ترهای محل در مسجد محله نوشته و تکمیل خواهد شد. در این سند باید به ضعف‌ها، مسائل و مشکلات محله و منطقه اشاره شده باشد و پس از آن بچه‌های دوربین به‌دست آن محله برای ثبت و طرح سؤال درباره آن معضلات اقدام کنند تا پس از برگزاری نمایشگاه عکس و پیش‌فیلم‌ها (چه مستند‌های کوتاه تولید شده و چه مستندنگاری روند فعالیت هنرجویان)، راهکارها و تلاش‌هایی برای رفع مشکلات و مسائل انجام شود.

مهابادی و سونیا نوری در این فیلم به ایفای نقش پرداخته‌اند. این فیلم کوتاه در خانه هور تهیه شده و پخش بین‌الملل آن بر عهده کمپانی مستقل مورچه‌هاست.

دیگر عوامل فیلم کوتاه مداربنسته عبارتند از تهیه‌کنندگان؛ فاطمه سلطان‌زاده و علی کریمی، مجری طرح؛ غلامحسین شاه‌علی، مدیر فیلم‌برداری؛ کیوان شعبانی، تدوین؛ مرجان طبعی، اصلاح رنگ و نور؛ نیما دبیرزاده، مدیر صدایرداری؛

در گفت‌وگوی «جام جم» با مجتبی حیدری، کارگردان یک پروژه مستند بررسی شد

پل‌زدن از عکاسی به سینمای مستند

امکان موفقیت و اثرگذاری افزایش می‌یابد؛ به‌ویژه اگر آن تجربه و شناخت قاب، با تسلط بر ابزار فیلمسازی ترکیب شود؛ اتفاقی که برای مجتبی حیدری در مستند‌های «من زنده برگشتم» و «قهرمانان معمولی» افتاده است و او با نگاه و رویکردی مثبت و امیدوارانه و به قصد رفع مشکلات، طرح سؤال کرده. مسیری که چند سالی است با تأسیس آژانس مستند «سو» هم آن را دنبال می‌کند.

گفت: من وقت ندارم قاب پیدا کنم. اصلا نیاید تو به‌عنوان کارگردان برگدی و قاب را پیدا کنی، قاب را باید ببینی. اما اگر کارگردانی با تجربه عکاسی پشت دوربین باشد، دوربین را همان جایی که باید قرار می‌دهد، چون سال‌ها عکاسی ملکه ذهن او شده است. اگر این تجربه با اشراف به محتوا و کارگردانی هم همراه باشد، نورعلی‌نور است. تلاش می‌کنم همین فضا را برای علاقه‌مندان نسل جوان هم ایجاد کنم. نتیجه این

شد که تعدادی از همین جوان‌ها در برخی کارهای مستند به عنوان تصویربردار و کارگردان حضور موفقی داشتند. احساس کردم این اعتماد به نفس را به جوانان مستعد در این حوزه بدهم که خودشان را باور کنند. بعد دوم این‌که من باوجود فعالیت در زمینه مستند، هنوز خودم را عکاس می‌دانم، به‌قدری که این حرفه را دوست دارم. بااین حال خیلی تلاش کردم به سهم خود، اقتصاد حوزه عکاسی را درست‌کنم اما نمی‌شود. چه کار کنم؟ چرا این همه جوان را دعوت‌کنم که بیابیندور زمینه عکاسی کار کنند؟ اگر شرایط خوبی فراهم بود، دلم نمی‌خواست از کار در حوزه عکس بیرون بیایم. فرض کنید الان بخواهم مجموعه عکسم درباره قاجاق سوخت را در قالب برگزاری نمایشگاه، منتشر کنم، چه‌کسی از من می‌خرد و حمایت می‌کند؟ ولی فیلم آن را که تولید می‌کنم من زنده برگشتم!۱۰۰ سازمان برای خرید آن پای کار می‌آیند.

یعنی فضای فیلم مستند را نسبت به عکس، عرصه بهتری برای دیده‌شدن و تأثیرگذاری می‌دانید؟

صدا در صد. البته در ایران این‌طور است وگرنه در کشورهایی چون هند، فرانسه و... عکاسان همین امتیاز و فرصت دیده‌شدن را دارند.

از همین عنوان سو به معنای نور، جهت و خیال هم می‌توان به نگاه مثبت شما در حوزه عکس و مستندی پر؛ کماین‌که اهداف این آژانس مستند همچون ترویج روحیه امید در جامعه و ایجاد مشارکت‌های عمومی برای حل مشکلات هم تأییدی در این زمینه است. نقطه مقابل

یعنی فقدان تأثیرگذاری می‌دانید؟

نکته مهم و قابل اشاره این‌که بهره‌گیری از عکس و عکاسی در مستند باید متناسب و مؤثر و مفهومی و مبتنی بر قصه باشد. دیگر دوره عکاسی خوشگل و کارت‌پستالی تمام شده و دنیا از آن اشباع است. آن چیزی که الان اهمیت دارد، داستان و درام ما جراتس. یک مجموعه عکس چه

زمانی می‌تواند موفق باشد؟ وقتی درام و کشمکش خوبی دارد. وقتی عکاس با فریم درگیر این مسأله است، حتما می‌تواند در فیلم و مستند هم موفق شود، منتهی فقط نیاز به تجربه دارد. چون خودم از این دروازه وارد شدم، احساس کردم وقتی عکاس‌ها پشت دوربین فیلم می‌روند،

یعنی حداقل با تصویر استاندارد و تضمین‌شده‌ای روبه‌رو هستیم.

دقیقا. چون این قدر اینها پشت ویزور تمرین می‌کنند و چشم‌شان نسبت به نور تمرین و عادت دارد، هنگام ساخت فیلم هم در این زمینه عملکرد موفقی دارند. در فیلمی دیدم کارگردان دوربین را در جای نامناسبی کاشته است. وقتی به او گفتم این قاب خوبی نیست،

مجید امینی، طراحی و ترکیب صدا؛ عبدالرضا حیدری، صداگذار؛ پروانه جهانگیری، مدیر تولید؛ حسین عابدین، برنامه‌ریز و دستیار اول کارگردان؛ نرگس امیراصلانی، منشی صحنه؛ مهتاب حبیبی، طراح صحنه؛ مهرا ن مکاری، لباس؛ الهام موسوی، طراح گریم؛ بنی‌محمدی، دستیار فیلم‌بردار؛ پوریا خطیبی‌کیا، دستیار صدا؛ محمدرضا کلاویانی، مدیر صحنه؛ رامیار محمودی و دستیار تولید؛ علیرضا مهابادی. / ایسنا

سیاه‌نمایی و منفی‌باقی‌های برخی مستند‌ها و آثار سینمای داستانی است که در این سال‌های اخیر باب شده.

نقطه مقابل آن نیست، بلکه تکمیل آن است. چون اگر اعتراض را از هنر بگیرید، روح هنر را کشته‌اید. اعتراض با هنر عین است اما اگر قرار باشد اعتراض فقط در سطح آه و ناله و افسوس و ناامیدی باقی بماند، فایده ندارد و باید به سمت نقطه مطلوب قدم برداشت. من به‌عنوان مستندساز باید یک رویه دید جدید نشان دهم. اگر همیشه قرار باشد یک شاخه گل درحال پژمردن را توصیف کنم و وا حسرتا سر دهم، کار خاصی نکرده‌ام. گام بعدی چیست؟ احساس می‌کنم برخی دوستان، متنوع کار کردن را با حرکت داشتن، اشتباه گرفتند. تنوع، رویه‌های مختلف ایستادن است. من تلاش کردم فضای فیلم مستند درباره قاجاق سوخت و سوخت‌و سوخت‌بری را تنها به اثری پر از ناله و حسرت تبدیل نکنم. دلم می‌خواهم در حد بضاعت، در آثارم رویه دید و شناخت جدیدی به مخاطب بدهم. خودم هم در این مستند‌ها دنبال مسأله و شناخت خودم می‌روم و آن را با مخاطبان هم در میان می‌گذارم. ما به‌عنوان مستندساز خودمان را مسئول می‌دانیم و این مسئولیت را هم خودمان ایجاد کردیم. تأسیس آژانس مستند سو هم حاصل انتخاب خودمان است. دنبال این نیستیم که در عکس‌ها و آثار مستند در دره‌ها غرق شویم بلکه دنبال درمان دردهای مردم باشیم.

توجه به مردم به‌ویژه در مستند‌های من زنده برگشتم و قهرمانان معمولی برگشته است؛ در اولی سرغام مشکلات معاش مردم در مناطق محروم مری می‌روید و در دومی هم قصه افرادی از مردم را روایت می‌کنید که بی‌شهرت و هیاهو، به معنای واقعی کلمه قهرمان هستند و قدیمی برای کمک به هنروعان خود برمی‌دارند. این ایستادن سمت مردم از آن جهت اهمیت دارد که مردم چندان خود واقعی‌شان را در برخی آثار مستند و بیشتر داستانی نمی‌بینند.

کارهایی که ما انجام می‌دهیم، حاصل تجربیات فیلمسازان زیاد و صاحب‌نامی در عرصه مستند است. خودمان هم تلاش می‌کنیم در همه کارها از مردم و مسائل و مشکلات آنها غافل نباشیم. فارغ از بحث اشاره به محرومیت‌ها در آثار به امید رفع آنها، بحث هویت فرهنگی و اجتماعی جامعه هم از اولویت‌های ماست. یکی از دلایل بهره‌گیری از ظرفیت هنرجویان خود محله‌ها و مناطق مختلف در پروژه جدید، شناخت محیط پیرامون و توجه به داشته‌هاست. ما ۵۰۰۰ سال پیش طب را به دنیا صادر می‌کردیم اما اطلاعاتی را در فضای مجازی در اختیار ما قرار می‌دهند که احساس می‌کنیم مایک‌سری آدم بی‌هنر بودیم. من در سیستان و بلوچستان در یک روستا و در خانه آیت‌ا... سیستانی کار می‌کردم که ۲۵۰ سال قدمت داشت. گفتم این خانه که از کشور آمریکا قدیمی‌تر است، واقعا آمریکایی‌ها از چه سابقه فرهنگی حرف می‌زنند؟ در مجموع امیدوارم با برگزاری موفق پروژه پیش‌رو آژانس سو در محلات تهران، این روند و توجه به هویت فرهنگی و اجتماعی در شهرها و مناطق مختلف کشور را هم ادامه دهم.

برش

استفاده از ظرفیت جوانان علاقه‌مند به مستند

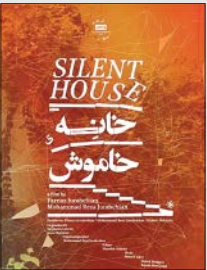
آژانس مستند سو با مدیریت مجتبی حیدری به‌تاگی همزمان با پنجمین سالگرد تأسیس خود از همه علاقه‌مندان به حوزه عکاسی، تصویربرداری، پژوهش، نویسندگی یا تدوین دعوت به همکاری کرد. این آژانس قصد دارد با همکاری جوانان علاقه‌مند به حوزه مستند در تهران پروژه مهمی را کلید بزند. نهادهی که در طول این سال‌ها با سفر به نقاط مختلف ایران تلاش کرده است تا در حد توان، مسائل مختلف جامعه را از نگاه مردم روایت کند و به تصویر بکشد. حالا در پنجمین سالگرد تأسیس سو، فرصتی فراهم شده است تا علاقه‌مندان به حوزه مستند دور یکدیگر جمع شوند و درباره فعالیت‌های

جمعی در شهر تهران گفت‌وگو و همفکری کنند.

رویداد

ایروان میزبان فیلم‌های ایرانی

بیستمین جشنواره بین‌المللی فیلم ایروان (زردآلوی طلایی) امسال میزبان آثار چند سینماگر ایرانی خواهد بود. از این رو مستند «خانه خاموش» ساخته فرزنا و محمدرضا جورا پویان که محصول

مشترک ایران، کانادا، فرانسه، فیلیپین و قطر است در بخش مسابقه اصلی جشنواره زردآلوی طلایی ارمنستان روی پرده خواهد رفت. فیلم «مرزی بی‌پایان» ساخته عباس امینی محصول مشترک ایران، آلمان و جمهوری چک نیز در بخش پانورامای منطقه‌ای جشنواره ایروان ۲۰۲۳ (زردآلوی طلایی) به نمایش گذاشته خواهد شد.

همچنین فیلم «بزرگترین دشمن من» ساخته مهرا تمدن نیز به عنوان محصول مشترک فرانسه و سوئیس در بخش پانورامای منطقه‌ای به نمایش در می‌آید. بیستمین دوره این جشنواره از ۹ تا ۱۶ جولای (۱۸ تا ۲۵ تیر ماه) در کشور ارمنستان برگزار می‌شود و امسال «لاودیاز» فیلمساز مستقل فیلیپینی ریاست هیات داوران بخش مسابقه بین‌المللی را بر عهده دارد. / ایسنا

درنگ

تصویر «خانواده» در سینما

اولین نشست تخصصی این رویداد با عنوان «تصویر خانواده در سینمای ایران از سینمای موجود تا سینمای موعود با تکیه بر کتاب مرحوم طلاب‌زاده» از امروز ساعت ۱۳ در خانه کتاب و ادبیات ایران میزبان علاقه‌مندان خواهد بود.

سیدعلی اصغر تقوی (مدرس دانشگاه و محقق)، حسن بنیانیان (رئیس اسبق حوزه هنری و کمیسیون بیوست‌نگاری شورای عالی انقلاب فرهنگی) و علی‌اکبر عبدالعلی‌زاده (فعال رسانه‌ای) در این نشست دیدگاه‌ها و نظرات خود را درباره موضوع یادشده مطرح خواهند کرد. نخستین جشنواره بین‌المللی فیلم حوا به همت بنیاد بین‌المللی گوروش‌شاد و به دبیری مهدیه سادات محرو تا ۲۳ تیرماه در سطح کشور و از ۲۰ تا ۲۳ تیرماه در تهران برگزار می‌شود. همچنین نمایش آثار و اجرای برنامه‌های نخستین جشنواره بین‌المللی فیلم حوا همزمان با استان تهران، از ۱۲ استان دیگر کشور صورت می‌گیرد.

خراسان رضوی، آذربایجان شرقی، اصفهان، فارس، همدان، قم، گلستان، قزوین، کرمانشاه، مازندران، گیلان، تهران و البرز استان‌هایی هستند که از آثار و مخاطبان نخستین جشنواره بین‌المللی فیلم حوا میزبانی می‌کنند. / قطره

قاب

عکاسان سال سینما معرفی شدند

در هشتمین مسابقه و جشن عکاسان سینمای ایران، برتن، تدبیس عکاس سال سینمای ایران به فتح ذی‌نوری برای مجموعه عکس‌های سریال «پوست شیر» و علی نیک‌رفتار برای مجموعه عکس‌های فیلم «موقعیت مهدی» اهدا شد.

«موقعیت مهدی» بخشی از زندگانی شهید مهدی باکری در قاب سینمایی است که در آینده با سریال «عاشورا» روایت می‌شود. اثری به کارگردانی هادی حجازی‌فرو تهیه‌کنندگی ابوالفضل مسفری که چند سال پیش، تولیدش در سیما فیلم کلید خورد و نسخه سینمایی‌اش با تهیه‌کنندگی حبیب‌ا... والی‌نژاد راهمی جشنواره فیلم فجر شد.

